

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/17/1109

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni peainspektor Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	28.06.2017 Tallinnas,
Vaide esitamise aeg	16.05.2017 (registreeriti inspeksioonis 17.05.2017)
Teabevaldaja	Kaitseministeerium aadress: Sakala 1, 15094 Tallinn e-posti aadress: kantselei@kaitseministeerium.ee
Teabevaldaja vastutava isik	kantsler
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxxxx@xxxxx.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 3 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie;

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Selgitada välja, millisele osale vaide esitaja 06.04.2017 teabenõudes soovitud dokumentidele laieneb Kaitseväge poolt kehtestatud juurdepääsupiirang ning vastata teabenõudele täiendavalt väljastades dokumendid ulatuses, millele piirang ei laiene. Juhul kui Kaitsevägi leiab jätkuvalt, et piirang kehtib dokumentidele täies ulatuses, siis põhjendada, kuidas sellise teabe avalikustamine kahjustaks Kaitseväge huve. Vajadusel küsida selleks selgitusi Kaitseväelt.

3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 10. juuli 2017.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 06.04.2017 esitas vaide esitaja Kaitseministeeriumile teabenõude, milles soovis koopiaid 14 dokumendist.
2. 18.04.2017 edastas Kaitseministeerium 12 dokumendi koopiaid ning keeldus kahe dokumendi koopiade väljastamisest põhjusel, et Kaitsevägi on hinnanud piirangute kehtivust ning leidnud, et väljastamata jäetud kahe dokumendi osas piirangu põhjus püsib ja pikendanud piirangu kehtivust.
3. Kuna esialgne piirangu kehtivus oli lõppenud mitu aastat tagasi, siis vaide esitaja leiab, et tagantjäre piirangut pikendada ei saa, mistõttu on tegemist avalike dokumentidega ning dokumentide väljastamisest keeldumine on alusetu.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt esitas Erasisik 6. aprillil 2017 Kaitseministeeriumile (KM) teabenõude avalduse (Lisa 1), et KM väljastaks teabenõudes loetletud dokumendid, millel on juurdepääsupiirangud lõppenud.

Alles 18. aprillil keeldus KM esitatud teabenõuet täitmast (Lisa 2), jättes väljastamata dokumendid 2008100113/12.1-2/7381 kuupäevaga 5.02.2009 ja 2010061060/12.3-1/2429 kuupäevaga 9.07.2010 tuues põhjenduseks, et Kaitsevägi on hinnanud juurdepääsu kehtestamise põhjust ning Kaitsevägi on leidnud, et antud dokumentidel kehtib dokumentide asutusesiseseks kasutamiseks kehtestamise põhjus, ning sellest tulenevalt on Kaitsevägi pikendanud antud kirjade asutusesiseseks kasutamiseks tähtaegu.

Samas lõppesid eeltoodud dokumentide juurdepääsupiirangud alljärgnevatel aegadel: 2008100113/12.1-2/7381 kuupäevaga 5.02.2009 – juurdepääsupiirangu lõpuks oli 6.02.2014 enne juurdepääsupiirangu pikendamist. 2010061060/12.3-1/2429 kuupäevaga 9.07.2010 – juurdepääsu piirangu lõpuks oli 9.07.2015 enne juurdepääsupiirangu pikendamist.

Märkimisväärne on tehiolu, et KM otsustas ülaltoodud dokumentide osas kehtestada juurdepääsupiirangud mitmed aastad hiljem, alles pärast Erasisiku teabenõude esitamist. Erasisik on seisukohal, et KM ei saa pikendada juurdepääsupiirangut kui see on mitmed aastad tagasi aegunud (st tagasiulatuvalt, pärast mitmete aastate möödumist juurdepääsupiirangu aegumisest seda pikendada).

KM keeldudes teabenõuet täitmast rikub Erasisiku põhiseaduslikku õigust avalikku teavet saada.

Käesoleva vaidega taotleb Erasisik 6. aprilli KM teabenõude vastuse õigusvastasuse tuvastamist ning esitatud teabenõude korrektset täitmist.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspektsioon pöördus Kaitseministeeriumi poole seoses Erasisiku vaidega Kaitseministeeriumi tegevuse peale teabenõudele vastamise osas.

Vaide kohaselt esitas Erasisik 6. aprillil 2017 Kaitseministeeriumile teabenõude, milles palus muuhulgas väljastada 5.02.2009 dokumendi nr 2008100113/12.1-2/7381 ja 9.07.2010 dokumendi nr 2010061060/12.3-1/2429, millel on juurdepääsupiirangud lõppenud.

18. aprillil keeldus Kaitseministeerium väljastamast dokumente nr 2008100113/12.1-2 /7381 kuupäevaga 5.02.2009 ja 2010061060/12.3-1/2429 kuupäevaga 9.07.2010 tuues põhjenduseks, et Kaitsevägi on hinnanud juurdepääsu kehtestamise põhjust ning Kaitsevägi on leidnud, et antud dokumentidel kehtib dokumentide asutusesiseseks kasutamiseks kehtestamise põhjus, ning sellest tulenevalt on Kaitsevägi pikendanud antud kirjade asutusesiseseks kasutamiseks tähtaegu. Sellega seonduvalt soovib Andmekaitse Inspeksioon Kaitseministeeriumilt vastuseid alljärgnevatele küsimustele. Esitame vastuse vahetult igale küsimuse järel.

1) Kelle poolt on eelnimetatud dokumentidele juurdepääsupiirang kehtestatud, kas Kaitseväe või Kaitseministeeriumi poolt ning kelle poolt on piirangut pikendatud?
Juurdepääsupiirangu on kehtestanud Kaitsevägi ning Kaitsevägi on ka piirangu pikendajaks.

2) Mille alusel on eelnimetatud dokumentidele kehtestatud juurdepääsupiirangud?
Mõlemale eelpooltoodud dokumendile on juurdepääsupiirangu kehtestamise aluseks avaliku teabe seaduse (AvTS) § 35 lg 1 p 10.

3) Kas piirang on kehtestatud dokumendile täies ulatuses või ainult mõnele osale dokumendist?
Piirangud on kehtestatud kogu dokumendile.

4) Juhul kui ainult mõnele osale dokumendist, siis miks ei väljastatud seda osa dokumentidest, millele piirang ei laiene?
Piirang laieneb kogu dokumendile.

5) Kui eelnimetatud dokumentidel piirangu kehtestamise põhjus püsis, siis miks ei pikendatud piirangut peale piirangu kehtimise lõppu koheselt?
Kaitseministeeriumile teabe koostajalt vastavat teavet laekunud ei olnud, kuid lähtudes küsitud dokumentide sisust, pidas Kaitseministeerium vajalikuks teabe koostajalt -Kaitseväelt -üle küsida juurdepääsupiirangu kehtivuse osas ning sai vastuseks, et kuna juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjus püsib, kehtib ka juurdepääsupiirang.

6) Kas peale algse piirangu lõppemist olid dokumendid ministeeriumi dokumendiregistris vahepeal ka avalikud?
Ei olnud avalikud.

7) Palun edastada eelpool nimetatud dokumentide koopiad, milles märkida ära millisel osale teabest, mille alusel on piirangud kehtestatud?
Lisame dokumentide koopiad.

8) Kui ministeerium on küsinud Kaitseväe peastaabilt selgitusi, kas dokumendid on jätkuvalt piiranguga, siis palun edastada ka Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe peastaabi vaheline kirjavahetus.
Dokumentide juurdepääsupiirangu osas toimus suhtlus Kaitseväega telefoni teel, mistõttu selleteemalist kirjavahetust Kaitseministeeriumil esitada ei ole. Samas Kaitseministeerium palus Kaitseväelt saata juurdepääsupiirangu pikendamise kohta ametliku kinnituse, mida Kaitsevägi ka tegi ja mille lisame kirjale.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Avalikule teabele juurdepääsu võimaldamine

Avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites (AvTS § 3 lõige 1). Eelnimetatud teabele saab juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras (AvTS § 3 lg 2). AvTS § 9 lg 1 sätestab, et teabevaldaja on kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused, mille alusel on teabevaldajatel õigus teabele juurdepääsu piirata on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.

Antud juhul on vaide esitaja soovitud dokumentidele kehtestatud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 10 alusel, mille kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe tehnoloogiliste lahenduste kohta, kui sellise teabe avalikuks tulek kahjustaks teabevaldaja huve või sellise teabe asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamine on ette nähtud eraõigusliku isikuga sõlmitud lepingus. Kui dokumendile on kehtestatud juurdepääsupiirang, ei tähenda see seda, et sellist dokumenti üldse teabenõude korral ei väljastata. Piiranguga dokumentide puhul tuleb enne teabenõudele vastamist (tulenevalt piirangu alusest) hinnata, millisele osale teabest piirang laieneb ning väljastada see osa teabest/dokumendist, mille piirang ei laiene. Vajadusel tuleb selleks küsida selgitusi piirangu kehtestajalt.

Nimelt sätestab ka AvTS § 38 lg 2, et kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, siis tagatakse juurdepääs üksnes selle osale teabest või dokumendist, mille kohta piirangud ei kehti. Tutvunud vaide esemeks olevate dokumentide sisuga, olen seisukohal, et dokumendid ei sisalda täies ulatuses piiranguga teavet (teavet tehnoloogiliste lahenduste kohta). Mulle teadaolevalt ei ole antud juhul Kaitseministeerium Kaitsevæelt küsinud, millisele osale dokumentist piirang laieneb, vaid on lähtunud üksnes piirangu alusest.

Täiendavalt selgitan, et dokumente, mille on kehtestatud juurdepääsupiirangud, ei pea siiski dokumendiregistris osaliselt avalikustama, vaid neid saab küsida teabenõude korras.

Piirangu tähtaja pikendamine

AvTS § 40 lg 1 sätestab, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele kehtestatakse juurdepääsupiirang alates dokumendi koostamiseks või saamisest kuni vajaduse möödumiseni või sündmuse saabumiseni, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks. Asutuse juht võib seda tähtaega pikendada kuni viie aasta võrra, kui juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjus püsib.

Vaide esitaja on seisukohal, et kuna piirangu tähtaeg on lõppenud juba mitu aastat tagasi, siis tagasiulatuvalt seda pikendada ei saa. Eeltooduga ma siiski nõustuda ei saa. See, kui mõnele dokumendile on jäänud märge õigeaegselt tegemata, ei muuda veel dokumenti automaatselt avalikuks. Lähtuda tuleb eelkõige siiski dokumendi sisust ja piirangu kehtestamise põhjustest ning ka asjaolust, et dokument ei ole olnud vahepeal avalik. Kindlasti ei saa sellist tagantjõrgi piirangumärgete muutmist/pikendamist pidada korrektseks, kuid olulisem on siiski kaitsta avalikustamisele mittekuuluvat (piiranguga) teavet.

Ehk siis kui mingil põhjusel on jäänud dokumendile piirangu märge tegemata, sh piirangu pikendamise märge (antud juhul ei ole Kaitsevægi ministeeriumi piirangu pikendamisest õigel ajal teavitanud), siis teabenõude korral kui dokument üle vaadatakse ning leitakse, et dokument on jätkuvalt piiranguga, ei ole keelatud piirangu märget täpsustada/pikendada. Arvestada tuleb aga sellega, et piirangu pikendamise tähtaeg hakkab kulgema piirangu kehtimise lõppemisest, mitte vastava märke muutmisest.

Teabenõudele vastamine

AvTS § 18 lg 1 p 1 kohaselt täidetakse teabenõue viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Vaide kohaselt esitas vaide esitaja Kaitseministeeriumile 06.04.2017 teabenõude, mis Kaitseministeeriumi dokumendiregistris nähtuvalt, on samal päeval ka registreeritud, kuid teabenõudele vastati 18.04.2017. Seega on ministeerium küll rikkunud seaduses sätestatud teabenõudele vastamise tähtaega, kuid kuna teabenõudele on vastatud, siis vaide esitamise ajaks oli rikkumine lõppenud ning selles osas puudub alus ettekirjutuse tegemiseks.

18.04.2017 teabenõude vastuses on Kaitseministeerium keeldunud vaide esemeks olevate dokumentide väljastamisest põhjusel, et dokumentide nr 2008100113/12.1-2 /7381 kuupäevaga 5.02.2009 ja nr 2010061060/12.3-1/2429 kuupäevaga 9.07.2010 osas on Kaitsevägi hinnanud juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjust ning Kaitsevägi on leidnud, et antud dokumentidel kehtib dokumentide asutusesiseseks kasutamiseks kehtestamise põhjus, ning sellest tulenevalt on Kaitsevägi pikendanud antud kirjade asutusesiseseks kasutamise tähtaegu.

Nõustun Kaitseministeeriumiga selles, et kui antud juhul on dokumentidele kehtestanud juurdepääsupiirangu ning seda pikendanud Kaitsevägi, siis ei saa Kaitseministeerium seda kehtetuks tunnistada, vaid peab lähtuma Kaitseväge kehtestatud piirangutest. Nimelt sätestab AvTS § 38 lg 3, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele on juurdepääsuõigus riigi ja kohaliku omavalitsuse ametnikul või töötajal oma ametiülesannete täitmiseks. Seda teavet ei tohi edastada kolmandatele isikutele juurdepääsupiirangu kehtestanud asutuse loata. Seega oli antud juhul õiguspärane, et enne teabe väljastamist konsulteeris ministeerium piirangute kehtivuse osas Kaitseväega, kes oli dokumendile algselt piirangu kehtestanud.

Küll aga võib ministeeriumile ette heita seda, et ministeerium ei ole välja selgitanud, millisele osa teabest on piirang kehtestatud. Kui ministeeriumile ei olnud piirangu alusest tulenevalt arusaadav, milline osa teabest kajastab tehnoloogilisi lahendusi, siis teabenõude korral oleks tulnud seda küsida piirangu kehtestajalt. Mulle teadaolevalt seda tehtud ei ole. Ka ei saa ma nõustuda sellega, et kogu dokument sisaldab teavet tehnoloogiliste lahenduste kohta. Et see nii ei ole, seda on mulle telefonitsi tunnistanud ka Kaitsevägi. Kui Kaitsevägi siiski leiab jätkuvalt, et piirang kehtib kogu dokumendile, siis tuleb küsida Kaitsevält põhjendusi, mis osa konkreetsest dokumendist on tehnoloogilised lahendused ja kuidas selle avalikustamine kahjustab Kaitseväge huve.

AvTS § 15 lg 2 kohaselt on teabevaldaja ametnik või töötaja kohustatud igakülgselt abistama teabenõudjat teabenõude esitamisel ning teabenõudjale vajaliku teabe selle asukoha ja teabenõudjale sobivamate võimalike juurdepääsuviiside välja selgitamisel. Kuna antud juhul ei ole Kaitseministeerium välja selgitanud, mis osas vaide esitaja poolt soovitud teabele kehtivad juurdepääsupiirangud, siis ei ole ministeerium täitnud nõuetekohaselt teabenõudja abistamiskohustust. Samuti ei ole see kooskõlas hea halduse tavaga.

Kuna antud juhul ei ole Kaitseministeerium välja selgitanud, mis ulatuses laieneb teabenõudes soovitud dokumentidele AvTS § 35 lg 1 p 10 alusel kehtestatud piirang ning küsinud Kaitsevält selle kohta selgitusi, siis tuleb Kaitseministeeriumil vaide esitaja teabenõue uuesti läbi vaadata. Eeltoodu käigus tuleb välja selgitada, milline osa dokumendist sisaldab teavet tehnoloogiliste lahenduste kohta ning väljastada vaide esitajale see osa dokumendist, millele piirang ei laiene. Juhul kui Kaitsevägi leiab jätkuvalt, et piirang kehtib dokumentidele täies ulatuses, siis põhjendada vaide esitajale täiendavalt, kuidas sellise teabe väljastamine kahjustaks Kaitseväge huve, vajadusel küsida selleks selgitusi Kaitsevält.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson

peainspektor

peadirektori volitusel